

RACHETELE NUCLEARE SOVIETICE ȘI AMENINȚĂRILE AMIRALULUI SOVIETIC SERGHEI GORȘKOV LA ADRESA TURCIEI (IANUARIE-FEBRUARIE 1962)

*Locotenent-colonel (r.) dr. Petre OPRIȘ**

Este extrem de dificil să facem abstracție de ceea ce se întâmplă în Ucraina. Armata rusă, invadatoare, acționează la ordinele unui politician rudimentar și lipsit de scrupule, Vladimir Putin, iardeciziile acestuia ne amintesc despre ideilepuține și fixe ale unui alt reprezentant de seamăal imperialismului rusesc: Nikita Hrușciiov.

În rândurile care urmează ne-am propus să prezentăm, cu ajutorul unor documente din luna februarie 1962, patru linii directeale politiciii imperialiste sovietice.Ne dăm seama de faptul că, în felul acesta, intrăm în conflict cu o persoanăfoarte greu de convins de faptul căa greșitgrav în momentul în carea afirmat că „Secolul XX a fost secolul diplomației” și că„diplomația a fost mai puternică decât armele” la întâlnirea dintre președintele S.U.A., Joe Biden și președintele Federației Ruse, Vladimir Putin (16 iunie 2021, Geneva).¹

În ziarul „Scînteia tineretului” din 2 februarie 1962 a fost publicat următorul comunicat de presă: „Între 30 ianuarie și 1 februarie 1962 a avut loc la Praga consfătuirea miniștrilor Apărării ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

Consfătuirea a fost prezidată de mareșalul Uniunii Sovietice A. A. Greciko, comandantul suprem al Forțelor Armate Unite ale țărilor participante la Tratatul de la Varșovia.

La consfătuire au fost examinate problemele curente referitoare la întărirea Forțelor Armate Unite. S-a hotărât să se solicite guvernelor țărilor participante la Tratatul de la Varșovia să aprobe hotărârile luate la o ședință apropiată a Comitetului Politic Consultativ”². Pentru a descifra „limbajul de lemn” din comunicatul respectiv se poate utiliza un raport pe care generalul

* Director adjunct al Institutului Cultural Român de la Varșovia; cercetător onorific dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova; locotenent-colonel (în rezervă). Volum publicat recent: *Armată, spionaj și economie în România (1945-1989)*, Editura TREI, București, 2021.

¹Veronica Onea, *Summitul Biden-Putin sau cum diplomația a fost mai puternică decât armele*, în contributors.ro, vineri, 10 decembrie 2021, <https://www.contributors.ro/summitul-biden-putin-sau-cum-diplomatia-a-fost-mai-puternica-decat-armele/> (accesat la 26.02.2022).

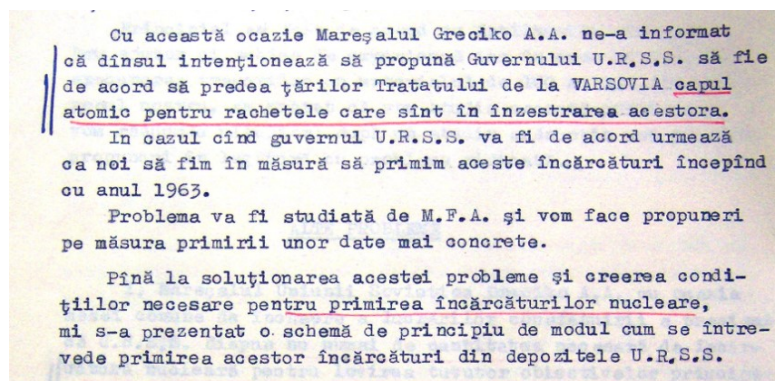
²*Consfătuirea miniștrilor Apărării ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia*, în „Scînteia tineretului”, anul XVIII, seria II, nr. 3955, vineri, 2 februarie 1962, p. 1.

Leontin Sălăjan l-a întocmit după întoarcerea sa din capitala Cehoslovaciei. În documentul respectiv (redat în întregime, în anexă), ministrul român al Forțelor Armate s-a referit la încărcăturile nucleare ale celor 13 complexe de rachete balistice sovietice R-11 M (fiecare având câte două rachete de tipul 8 K11). Acestea au fost achiziționate de către autoritățile de la București la inițiativa sovieticilor, în scopul înzestrării Brigăzilor 32 și 37 Rachete Operativ-Tactice și a Centrului de Instrucție pentru Rachete de la Ploiești. Prima mare unitate a fost înființată la Tecuci în anul 1961, iar cea de-a doua a fost amplasată la Ineu și procesul de pregătire pentru luptă în cadrul său a început în anul 1962.

În cursul consfăturii de la Praga a miniștrilor Apărării ai statelor membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia (30 ianuarie – 1 februarie 1962), mareșalul Andrei A. Greciko l-a informat pe generalul Leontin Sălăjan despre intenția sa de a propune „Guvernului U.R.S.S. să fie de acord să predea țărilor Tratatului de la VARȘOVIA *capul atomic pentru rachetele care sunt în înzestrarea acestora*.”

În cazul când guvernul U.R.S.S. va fi de acord, urmează ca noi să fim în măsură să primim aceste încărcături începând cu anul 1963.

Problema va fi studiată de M.F.A. și vom face propuneri pe măsura primirii unor date mai concrete. Până la soluționarea acestei probleme și creerea (*sic!*) condițiilor necesare *pentru primirea încărcăturilor nucleare*, mi s-a prezentat o schemă de principiu de modul cum se întrevede primirea acestor încărcături din depozitele U.R.S.S. (subliniere în original, probabil realizată de Gheorghe Gheorghiu-Dej – *nota P. Opriș*)”³.

Cu această ocazie Mareșalul Greciko A.A. ne-a informat că dînsul intenționează să propună Guvernului U.R.S.S. să fie de acord să predea țărilor Tratatului de la VARȘOVIA capul atomic pentru rachetele care sînt în înzestrarea acestora. În cazul cînd guvernul U.R.S.S. va fi de acord urmează ca noi să fim în măsură să primim aceste încărcături începînd cu anul 1963. Problema va fi studiată de M.F.A. și vom face propuneri pe măsura primirii unor date mai concrete. Pînă la soluționarea acestei probleme și creerea condițiilor necesare pentru primirea încărcăturilor nucleare, mi s-a prezentat o schemă de principiu de modul cum se întrevede primirea acestor încărcături din depozitele U.R.S.S.

Evident, o asemenea informație era strict-secretă, la fel ca raportul respectiv, și nu putea să apară într-un ziar publicat atunci în România. Pe noi ne interesează însă modul în care a fost redactat comunicatul de presă

³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, *fond C.C. al P.C.R. – Secția Administrativ-Politică*, dosar nr. 2/1962, f. 11.

dat publicității la 2 februarie 1962 și rolul jucat de diplomații sovietici. Din comunicat lipsesc exact încărcăturile nucleare ale rachetelor sovietice din înzestarea armatelor statelor membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia.

Opt zile mai târziu, Nikita Hrușciov a trimis un mesaj președintelui S.U.A., John F. Kennedy și prim-ministrului Marii Britanii, Harold Macmillan, iardupă două zile acesta a apărut public prin agenția de presă sovietică TASS. Atunci, liderul de la Moscova și-a ascuns intențiile reale cu privire la răspândirea încărcăturilor nucleare în toate țările membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia. În acest scop, el a folosit un mesaj diplomatic mincinos, încercând să arate întregii lumi cât era de dornic să realizeze o dezarmare generală și totală și să se întâlnească în acest scop mai ales cu politicienii occidentali pe care i-am menționat.

Diplomația sovietică a fost înhămată la carul cu minciunile spuse de dictatorul sovietic, simulând acceptarea principiilor de drept existente în lumea civilizată. În realitate, era vorba despre o întâlnire propusă de șeful unei găști politice dornice să răspândească revoluția bolșevică în întreaga lume, printr-o toate mijloacele posibile. Acea revoluție era, de fapt, singura situație politică pe care Nikita Hrușciov și sovieticii, în general, erau capabili să o înțeleagă și să o accepte în relațiile internaționale, iar rolul de părinte în rezolvarea diferendelor dintre state era asumat în mod natural de autoritățile de la Moscova. Nimic nu putea fi realizat fără acordul acestora, „Rien ne va plus!”.

Pentru a se evita cazurile în care cineva ar fi îndrăznit să conteste supremația rușilor în U.R.S.S. și pe planetă, diplomația sovietică putea fi despachetată de poșta principiilor de drept și livrată sub formă de amenințare directă și dictat. Așa pot să fie explicate, de exemplu, răspunsurile formulate de comandantul suprem al Flotei maritime militare a U.R.S.S., amiralul Serghei G. Gorșcov, publicate în ziarul „Pravda” la 3 februarie 1962 – după doar două zile de la încheierea consfățuirii de la Praga a miniștrilor Apărării ai statelor participante la Organizația Tratatului de la Varșovia. De ce amiralul sovietic se rățoia în acel moment la Turcia? În primul rând, orice rață se simte foarte bine în apă. Lăsând ironia amară la o parte, autoritățile de la Moscova erau extrem de nemulțumite de capacitatea de intervenție a armatei americane în regiunea Mării Negre cu ajutorul rachetelor prevăzute cu încărcături nucleare instalate în Turcia. Mareșalul Andrei Greciko avea posibilitatea să propună guvernului să răspândească încărcăturile nucleare pentru rachetele sovietice aflate în statele membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia, însă, conform raționamentului illogic al amiralului Serghei Gorșcov, statele membre ale NATO (în cazul respectiv, Turcia) trebuiau să rămână într-o stare pasivă la

operațiunile de întărire militară desfășurate de autoritățile de la Moscova. Tot ceea ce spuneau Nikita Hrușciiov și diplomații sovietici despre o dezarmare generală și totală trebuia să fie acceptat de liderii politici occidentali, chiar dacă, în realitate, dictatorul de la Kremlin aproba în paralel întărirea armatelor din statele membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia și desfășurarea operațiunii „Anadîr” (instalarea de vectori nucleari sovietici în Cuba).

În cazul în care studiem atent comunicatul de presă publicat la 2 februarie 1962 în ziarul „Scînteia tineretului” și raportul pe care generalul Leontin Sălăjan l-a întocmit după întoarcerea sa de la Praga, constatăm că nu cunoaștem opiniile mareșalului sovietic Rodion Malinovski cu privire la coexistența pașnică și dezarmarea generală și totală, idei vehiculate de dictatorul de atunci de la Kremlin, Nikita Hrușciiov. Ministrul Apărării al Uniunii Sovietice era la fel de arțăgos și de dornic de a critica autoritățile din Occident precum subordonatul său, amiralul Serghei Gorșcov, însă a lipsit din motive pe care nu le cunoaștem de la consfătuirea de la Praga cu omologii săi – după cum a consemnat generalul Leontin Sălăjan pe prima pagină a raportului său.

Din fericire pentru istorici, cu câteva zile înainte de consfătuirea de la Praga, mai precis la 25 ianuarie 1962, au fost publicate în presa de la București răspunsurile pe care mareșalul Rodion Malinovski le-a formulat la întrebările atribuite unui corespondent al ziarului „Pravda”. Nu trebuie să ne surprindă faptul că agenția sovietică de presă TASS a trimis textul răspunsurilor ministrului Apărării al Uniunii Sovietice fără să menționeze numele și prenumele celui corespondent. Secretomania era omniprezentă la Kremlin, la fel ca în zilele noastre.

Răspunsurile pe care mareșalul Rodion Malinovski le-a formulat în luna ianuarie 1962 le publicăm pentru a demonstra identitatea de vederi care exista la vârful conducerii U.R.S.S. și faptul că amenințările repetate la adresa statelor occidentale și sublinierea puterii militare de care dispunea Uniunea Sovietică ascundeau de fapt un mare complex de inferioritate, pe care liderii politici și militari sovietici îl aveau față de țările democratice din Occident. În concepția autorităților de la Kremlin, coexistența pașnică era de fapt un concurs în care se numărau tancurile, avioanele, rachetele nucleare, bicicletele, scutecele și tot ceea ce se producea de-o parte și de alta a Cortinei de Fier, iar câștigătorii erau mereu politicienii și mareșalii sovietici.

La fel ca în timpul Războiului Rece, liderii politici și militari de la Kremlin repetă ceea ce a spus Viaceslav Molotov la 29 noiembrie 1954, la sediul Ministerului Afacerilor Externe al U.R.S.S. de pe strada Aleksei Tolstoi din Moscova, la deschiderea reuniunii intitulată în mod pompos „Conferința țărilor europene pentru asigurarea păcii și securității în Europa”:

„În locul unor asemenea grupări militare, a căror creare duce la un nou război, este necesar ca statele europene să-și mărească eforturile pentru organizarea securității colective în Europa. *Crearea unui sistem de securitate colectivă europeană – iată ideea care duce spre menținerea și consolidarea păcii în Europa* (subl.n.)”⁴. Aceasta este pacea sovietică, susținută în mod imperativ de comuniștii de la Moscova după modelul împăraților țariști, în care politicienii statelor europene occidentale acceptau să desființeze NATO și să alunge din Europa forțele militare americane care asigurau securitatea țărilor lor în fața pericolului revoluției comuniste mondiale.

Discursul susținut de Viaceslav Molotov în fața reprezentanților statelor care urmau să înființeze Organizația Tratatului de la Varșovia în primăvara anului următor nu a fost un accident, iar retorica amenințătoare a ministrului sovietic al Afacerilor Externe la adresa tuturor statelor din Europa occidentală s-a perpetuat la Moscova – chiar dacă Viaceslav Molotov a fost înlăturat la un moment dat din toate funcțiile pe care le deținea la Kremlin.

La rândul său, Nikita Hrușciov (care l-a mazilit pe ministrul botezat de ziariștii occidentali „Mister Niet”) a folosit aceeași retorică politică în anii care au urmat pentru a nu recunoaște drepturile statelor europene de a se asocia în mod liber pentru organizarea apărării colective în fața imperialismului sovietic. De exemplu, cu prilejul dejunului care a avut loc la Kremlin, la 29 iunie 1962, în cinstea cancelarului Austriei, Alfons Gorbach, Nikita Hrușciov a declarat că Austria a ales foarte bine neutralitatea și că Piața Comună nu era un țărnam saluator pentru autoritățile de la Viena. Dictatorul sovietic și rus a spus atunci în mod răspicat: „*Ne-am pronunțat și ne pronunțăm împotriva acestei Piețe comune* (subl.n.)”⁵. Asocierea statelor din Europa occidentală și succesul acelei acțiuni politice erau considerate de autoritățile de la Moscova pericole mortale pentru ele și pentru revoluția comunistă mondială pe care o susțineau din anul 1917. Acesta este motivul pentru care Nikita Hrușciov a subliniat, în discursul pregătit pentru dejunul organizat la Kremlin în cinstea cancelarului Austriei, că „*Piața comună reprezintă o bază economică a blocului agresiv al N.A.T.O. în Europa occidentală* (subl.n.)”⁶.

⁴ Conferința țărilor europene pentru asigurarea păcii și securității în Europa. Declarația făcută de V. M. Molotov la 29 noiembrie, în „Scînteia”, anul XXIV, nr. 3144, miercuri, 1 decembrie 1954, p. 3.

⁵ Vizita cancelarului Austriei în U.R.S.S., în „Scînteia tineretului”, anul XVIII, seria II, nr. 4083, sâmbătă, 30 iunie 1962, p. 4.

⁶ *Ibidem*.

Ca fapt divers, menționăm faptul că Alfons Gorbach a efectuat o vizită oficială în Uniunea Sovietică în perioada 28 iunie – 5 iulie 1962. Gazdele au organizat pentru aceste vizite în orașele Leningrad, Irkutsk și Bratsk⁷, iar la 4 iulie 1962 s-a desfășurat o recepție în Palatul Mare al Kremlinului, în cinstea cancelarului Austriei.⁸

În concluzie, cele patru linii directe ale politicii imperialiste sovietice din anul 1962 au fost următoarele:

- întărirea în secret a dispozitivului ofensiv al armatelor din statele membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia, prin diseminarea unor încărcături nucleare pentru rachetele sovietice achiziționate de acele țări;

- răspândirea unor mesaje mincioase despre dezarmarea generală și totală pe mapamond, inclusiv la cel mai înalt nivel, din inițiativa liderului guvernului de la Moscova. Presa a avut un rol esențial în propaganda sovietică dezvoltată pe acea temă;

- amenințarea militară a statelor care au acceptat să găzduiască pe teritoriul lor mijloace balistice nucleare și baze americane;

- conceperea unui plan de acțiune în scopul trimiterii și instalării de vectori nucleari sovietici în Cuba, fără o informare sau o consultare în prealabil a liderilor comuniști din celelalte state membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia.

ANEXA nr. 1

Răspunsurile propagandistice formulate de mareșalul sovietic Rodion Malinovski în spiritul luptei de clasă la întrebările atribuite unui corespondent al ziarului „Pravda” (24 ianuarie 1962).

Răspunsurile mareșalului R.I. Malinovski, ministrul Apărării al U.R.S.S., la întrebările ziarului „Pravda”

MOSCOVA 24 (Agerpres). – TASS transmite textul răspunsurilor mareșalului R. I. Malinovski, ministrul Apărării al U.R.S.S., la întrebările unui corespondent al ziarului „Pravda”.

⁷Pe scurt, în idem, nr. 4088, vineri, 6 iulie 1962, p. 6; *Vizita cancelarului Austriei în U.R.S.S.*, în idem, nr. 4082, vineri, 29 iunie 1962, p. 6. În apropierea localității Bratsk se afla în construcție o hidrocentrală, în vara anului 1962. Lucrările la aceasta au început în anul 1954. Probabil, autoritățile sovietice au dorit să obțină din Austria echipamente electrice pentru proiectul pe care îl realizau pe râul Angara și care urma să aibă o putere instalată de 4500 MW (cu 18 turbine tip „Francis”). Cancelarul Alfons Gorbach îi putea sprijini pe sovietici în vara anului 1962 prin implicarea în acel proiect a companiei de stat VÖEST. Hidrocentrala a fost finalizată doi ani mai târziu.

⁸*Recepție la Kremlin în cinstea cancelarului federal al Austriei. Cuvântările rostite de N. S. Hrușciiov și Alfons Gorbach*, în idem, nr. 4087, joi, 5 iulie 1962, p. 4.

Întrebare: Recent, ministrul de Război al S.U.A. (*sic!*), R. McNamara a declarat în Comisia senatorială pentru problemele forțelor armate ale Congresului S.U.A. că forțele armate americane „sunt pe deplin capabile să nimicească obiectivele sovietice” vizate de ele. Vă este cunoscută, tovarășe mareșal, această declarație și cum o apreciați?

Răspuns: Da, cunosc declarația făcută de dl. McNamara în Comisia senatorială a Congresului S.U.A. Primul lucru care sare în ochi în această declarație, este tonul ei lăudăros. Cred că cititorii „Pravdei” și toți oamenii sovietici sunt de acord cu mine că o asemenea lăudăroșenie, ieșită din gura ministrului de Război al S.U.A. (*sic!*), este cel puțin nesăbuită. Ea urmărește nu o îmbunătățire a relațiilor dintre Uniunea Sovietică și S.U.A., nu slăbirea încordării internaționale, ci ațâțarea pasiunilor, a isteriei războinice și, în ultimă instanță, a cursei înarmărilor. Cursa înarmărilor însă este calea care totdeauna a dus omenirea la războaie.

Dar dacă imperiaștii doresc să meargă pe această cale, ar trebui ca mai întâi să cumpănească bine faptele reale și să mediteze la ceea ce le hărăzește o asemenea cale. Aici doresc să-l corectez pe domnul McNamara. Președintele S.U.A., J. Kennedy, a recunoscut nu demult că forțele noastre sunt egale. Aceasta a fost o mărturisire mai mult sau mai puțin justă, și ar fi timpul ca militarii americani să tragă de aici concluziile corespunzătoare.

Ca ministru al Apărării, cunosc bine puterea militară a Uniunii Sovietice și mă orientez într-o anumită măsură și în ce privește armamentele S.U.A. și ale aliaților lor din N.A.T.O.

Poziția pe care o am mă obligă la aceasta. Consider că în prezent lagărul socialist este mai puternic decât aceste țări. Dar să admitem chiar că forțele ar fi egale. Suntem dispuși să acceptăm aceasta pentru a nu participa la ațâțarea psihozei de război. Dar de vreme ce forțele noastre sunt egale, liderii americani trebuie să tragă de aici concluzii juste și să ducă o politică rezonabilă.

Dl. McNamara afirmă că S.U.A. pot distruge obiectivele sovietice vizate. Nu știu la ce se referă el când spune obiective vizate. În ce mă privește aș putea declara că *suntem în stare să ștergem de pe fața pământului dintr-o singură lovitură racheto-nucleară orice obiective, toate centrele industriale și politico-administrative din S.U.A. și să distrugem țări întregi care și-au pus teritoriile la dispoziție pentru bazele militare americane situate în jurul Uniunii Sovietice și al celorlalte țări socialiste* (subliniere în textul original – *nota P. Opriș*). Cred că, în genere, acest lucru nu este un secret nici pentru conducătorii S.U.A., nici pentru conducătorii celorlalte țări care fac parte din blocurile agresive N.A.T.O., S.E.A.T.O. și C.E.N.T.O.

Ca ministru al Apărării al Uniunii Sovietice, declar cu toată răspunderea – și știu pe ce mă bazez când fac această declarație, – că *acum suntem mai puternici și, bineînțeles, nu vom rămâne pe loc. Nu avem nevoie să mai sporim prea mult trupele noastre de rachete și stocurile de arme. Pe viitor nu se va mai desfășura un proces de acumulare, ci de reînnoire și perfecționare firească a armelor. Ceea ce avem este suficient pentru a zdrobi orice adversar potențial dacă ne vor ataca pe noi sau țările socialiste prietene* (subliniere în textul original – nota P. Opriș). Va trebui numai să reînnoim și să perfecționăm armele existente.

Întrebare: De ce considerați că ministrul de Război al S.U.A. (*sic!*) a avut nevoie să facă o asemenea declarație și să amenințe Uniunea Sovietică cu un război nuclear?

Răspuns: Trebuie să spun că în ultimul timp nu numai ministrul de Război al S.U.A. (*sic!*), ci și alți oameni de stat americani, investiți cu putere și răspundere, își permit să facă asemenea declarații urmărind intensificarea „războiului rece” și ațâțarea isteriei războinice în S.U.A.

Poporul american este speriat cu spectrul unui nou război pentru a-l face și mai docil, și mai supus față de sporirea nestăvilită a cheltuielilor pentru înarmare. Se știe că capitolele militare ale bugetului S.U.A. se umflă an de an și se pare că fiecare dintre președinții americani care s-au succedat după încheierea celui de-al doilea război mondial vrea să-și întrecă neapărat predecesorul în ceea ce privește volumul mijloacelor care se storc pentru înarmare, sub formă de impozite, de la oamenii muncii americani. Anul trecut *guvernul S.U.A. a făcut să treacă prin Congres cel mai mare buget militar pe care l-au avut vreodată statele în timp de pace. Acum însă Congresului i s-a prezentat noul proiect de buget pe anul 1962-1963 care prevede cheltuieli militare și mai mari. Acestea ating cifra cu adevărat astronomică de 55,1 miliarde dolari, ceea ce reprezintă aproximativ 60 la sută din toate alocările bugetare* (subliniere în textul original – nota P. Opriș). Povara acestor cheltuieli militare apasă pe umerii poporului muncitor al S.U.A. care este nevoit să plătească impozite tot mai mari, iar profiturile obținute de pe urma cursei înarmărilor revin monopolurilor americane care produc arme. Pentru nimeni nu constituie un secret faptul că în Statele Unite ale Americii numeroși membri ai guvernului au fost, înainte de a fi primit posturi guvernamentale, acționari sau reprezentanți ai corporațiilor monopoliste care lucrează pentru război. Aceasta, de altfel, se referă și la ministrul de Război al S.U.A. (*sic!*), dl. McNamara. Atunci când aceste persoane se instalează în ministere, ocupă funcții de stat, ele promovează cu zel politica acestor corporații, acționează în interesul corporațiilor în care au ocupat funcții și unde se reîntorc, de regulă după ce părăsesc funcțiile lor de stat.

Aș vrea să dau un singur exemplu de felul în care monopolurile, speculând fără rușine frica oamenilor, realizează profituri imense. Iată de mai bine de un an guvernatorul statului New York, dl. Rockefeller, desfășoară o campanie pentru construcția de adăposturi antiatomice și cheltuiește pentru aceasta sume uriașe care sunt pompate din buzunarul contribuabililor în seifurile monopolurilor care se ocupă de această afacere mănoasă. Dar ce om cu o judecată sănătoasă nu-și dă seama că *adăposturile împotriva bombelor atomice și cu hidrogen nu sunt altceva decât un sicriu, un mormânt pregătit dinainte* (subliniere în textul original – nota P. Opriș). Și pentru cine nu este limpede că în condițiile mijloacelor moderne de ducere a războiului nici un adăpost nu te poate salva de bombe nucleare. În afară de aceasta, în urma unei explozii rămân contaminate cu substanțe radioactive teritoriul, atmosfera, apa – tot ce-l înconjoară pe om.

Acest lucru este desigur cunoscut militarilor și oamenilor de știință americani și nici guvernatorul Rockefeller nu poate să nu-și dea seama de aceasta. Dar și în acest caz monopolistii rămân credincioși instinctelor lor sălbătice de îmbogățire. Ei atâta psihoza războinică sporind astfel probabilitatea unui conflict armat, făcându-și cam următoarele socoteli: Într-adevăr în vâlvătaia războiului racheto-nuclear vor fi mistuite avutul și bogățiile noastre și poate chiar noi înșine. În schimb până *ce se va întâmpla* (subliniere în textul original – nota P. Opriș) aceasta vom stoarce întreaga vlagă, maximum de profituri de la milioanele de americani pe care suntem gata să-i jertfim războiului.

Întrebare: Din răspusurile dv. reiese că încercările oamenilor de stat din S.U.A. de a amenința Uniunea Sovietică nu țin seama de raportul real de forțe din lume. Ce concluzie s-ar putea trage după părerea dv. de aici?

Răspuns: Oamenii de stat, inclusiv conducătorii militari, au nevoie mai mult decât oricine de simțul realității. *În condițiile actuale trebuie căutate soluții care să ducă la pace și nu la război. Trebuie să ne gândim cum să micșorăm încordarea din relațiile dintre state și să nu admitem ca stocurile acumulate pentru ducerea războiului să fie puse în funcțiune* (subliniere în textul original – nota P. Opriș). Aceasta ar aduce doar o nenorocire ireparabilă, se poate spune acum, nu numai unor state izolate, ci tuturor țărilor din lume.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, guvernul sovietic, toate țările lagărului socialist duc în mod neabătut o politică de pace (subliniere în textul original – nota P. Opriș). Politica noastră este determinată de hotărârile Congresului al XXII-lea al P.C.U.S., de noul Program al partidului. Ne călăuzim cu strictețe după aceste documente. *Uniunea Sovietică va promova și de acum înainte politica de pace și coexistența pașnică, luptând pentru realizarea dezarmării generale și totale, pentru*

lichidarea rămășițelor celui de-al doilea război mondial și întărirea securității popoarelor. Dar dacă patria noastră va fi atacată, forțele armate ale Uniunii Sovietice sunt gata oricând să răspundă agresorului printr-o lovitură nimicitoare și vom zdrobi pe cei care ne vor ataca, sau care vor ataca pe aliații noștri (subliniere în textul original – nota P. Opriș). După cât se vede, unii oameni de stat din S.U.A. nu-și dau seama întotdeauna de acest lucru atunci când fac declarații.

- *Răspunsurile mareșalului R.I. Malinovski, ministrul Apărării al U.R.S.S., la întrebările ziarului „Pravda”, în „Scînteia tineretului”, anul XVIII, seria II, nr. 3948, joi, 25 ianuarie 1962, p. 4.*

ANEXA nr. 2

Răspunsurile amiralului S. G. Gorșkov la întrebările ziarului „Pravda” (3 februarie 1962).

Răspunsurile amiralului S. G. Gorșkov la întrebările ziarului „Pravda”

Moscova 3 (Agerpres). – Ziarul „Pravda” publică următoarele răspunsuri date unui corresponsent al său de amiralul S. G. Gorșkov, comandantul suprem al flotei maritime militare a U.R.S.S.

Întrebare: Recent a fost dată publicității la Istanbul declarația amiralului Douglas-Eric Holland-Martin, comandantul șef al forțelor navale britanice din Marea Mediterană, care a spus că „dacă ar izbucni un război, prima lovitură o va primi Turcia”. „Dar de îndată ce vom primi un semnal de alarmă, a spus el în continuare, vom acorda ajutor imediat și prin toate mijloacele prietenei și aliatei noastre Turcia”. Ce părere aveți despre această declarație a amiralului englez?

Răspuns: Amiralul englez are dreptate într-o anumită privință: dacă imperialiștii vor declanșa un război împotriva U.R.S.S. și a aliaților ei, și tocmai la aceasta poate duce politica agresivă a țărilor N.A.T.O., prima lovitură a armei rachetă sovietice nu va cruța, firește, țările care, făcând parte din blocurile militare ale puterilor occidentale, și-au oferit teritoriile pentru amplasarea de baze militare străine și prin urmare, nici Turcia. Din păcate, însă, amiralul nu a dezvoltat această idee justă. Dacă ar fi făcut-o, tabloul pe care ar fi fost nevoit să-l înfățișeze nu ar fi corespuns câtuși de puțin tonului lăudăros de care este pătrunsă declarația sa. Mă văd obligat să precizez ceea ce amiralul englez, din motive pe care el le cunoaște a trecut sub tăcere.

În calitate de comandant suprem al flotei maritime militare sovietice pot declara cu toată răspunderea că chiar numai forța racheto-nucleară de care dispune flota noastră din Marea Neagră, ar fi mai mult decât suficientă pentru a transforma în ruine țările din zona Mării Negre devenite capete de pod ale N.A.T.O. (subliniere în textul original – nota P. Opriș).

În ce privește însă asigurările date de Douglas-Eric Holland-Martin că la un semnal de alarmă se va acorda imediat „ajutor” Turciei această asigurare va împovăra conștiința amiralului englez. Adevărul este însă că dacă Turcia ar continua să îndeplinească rolul ce i s-a rezervat în planurile blocurilor militare N.A.T.O. și C.E.N.T.O., în cazul în care agresorii ar dezlănțui, cu participarea Turciei, un război împotriva Uniunii Sovietice și a țărilor socialiste prietene cu ea, Turcia ar primi firește o lovitură racheto-nucleară. După aceasta „ajutorul” pe care amiralul Holland-Martin îl promite cu atâta mărinimie Turciei nu va mai fi probabil necesar, întrucât nimeni nu va mai avea nevoie de el.

Doar amiralul nu poate să nu știe că dacă ar izbucni un război racheto-nuclear, chiar de la început, teritorii imense ar fi supuse contaminării radioactive. Chiar și numai acest fapt face ca afirmația cu privire la ajutor să fie lipsită de sens deoarece, din motivele menționate, un asemenea ajutor nu va mai fi cu putință.

De altfel, cine va acorda acest „ajutor”? Judecând după sensul celor spuse se poate deduce că reprezentantul suspus al amiralității engleze se referă la aliații Turciei din N.A.T.O., și este de presupus că, printre ei, și la Marea Britanie pe care o reprezintă. Dar, după cum s-a mai arătat în repetate rânduri, pe oricine ar atenta împotriva Uniunii Sovietice și a statelor ce îi sunt prietene, îl așteaptă o contralovitură zdrobitoare. Ar fi util să amintim avertismentul dat cu câteva zile în urmă de R. I. Malinovski, ministrul Apărării al U.R.S.S., care a declarat că *Uniunea Sovietică este capabilă să șteargă de pe fața pământului cu o singură lovitură racheto-nucleară orice obiective, toate centrele industriale și politico-administrative ale S.U.A. și să distrugă integral țările care și-au oferit teritoriile pentru amplasarea de baze militare americane în jurul Uniunii Sovietice și altor țări socialiste* (subliniere în textul original – nota P. Opriș). Amiralul englez și cei care se află în spatele lui ar face o greșală ireparabilă dacă ar considera că acest avertisment nu se referă la ei.

Întrebare: Amiralul Holland-Martin a afirmat: „Vom localiza flota rusă în Marea Neagră și o vom distruge. Dispunem de planuri pentru a preveni în caz de război ieșirea flotei ruse, prin strâmtori, în Marea Mediterană”. Cum apreciați această afirmație a amiralului englez?

Răspuns: Este greu de spus ce predomină în această declarație: simpla lăudăroșenie sau lipsa de răspundere?

Se naște întrebarea cum intenționează amiralul englez să închidă strâmtoarele Mării Negre, să „localizeze” și să „distrugă” flota noastră din Marea Neagră?

Crede el că ar putea să stea călare pe aceste strâmători și să le blocheze prin această manevră de cavalerie? Este însă greu de crezut că amiralul contează pe aptitudinile sale în această direcție. Această concepție face parte din metodele cu care au fost duse primul și al doilea război mondial. În concepția sa asupra mijloacelor moderne de ducere a războiului, asupra posibilităților actuale, amiralul englez a rămas în urmă cu cel puțin un sfert de veac. *Comandantul forțelor navale britanice din Marea Mediterană ar trebui să știe mai bine ca oricine că în condițiile unui război racheto-nuclear noțiunea de blocadă este nerealistă și absurdă. Rachetele nu pot fi blocate și tocmai ele vor lovi mijloacele cu care Holland-Martin are de gând să „localizeze” și să „distrugă” flota noastră din Marea Neagră, să „împiedice” ieșirea ei în Marea Mediterană*(subliniere în textul original – nota P. Oprea).

Această declarație a fost făcută, chipurile, în scopul sprijinirii Turciei. Dar la noi, la ruși, în asemenea cazuri se spune în popor: „A face un serviciu așa cum l-ar face ursul”. Atunci când ursul a văzut o muscă pe capul unui om, prieten cu el care dormea a vrut să-l ajute și a ridicat o piatră pentru a omorî musca, dar a omorât omul. Procedul amiralului englez este aidoma acestui serviciu al ursului.

Este ciudat că conducătorii turci dau unor amirali străini zeloși peste măsură posibilitatea de a face declarații provocatoare pe teritoriul Turciei și că le permit să se joace cu soarta acestei țări.

Am vrea să sperăm că cei ce poartă răspunderea pentru politica Turciei – căreia oamenii sovietici îi doresc numai bine și cu care Uniunea Sovietică ar dori să întrețină relații bune, de adevărată bunăvecinătate, țel spre care U.R.S.S. tinde în mod neabătut – vor trage concluzii juste și nu vor permite să se pună în primejdie soarta țării, însăși existența ei.

În ultimul timp nu lipsesc declarațiile impertinente din partea unor personalități militare americane, engleze și din alte țări membre ale N.A.T.O. De aceea nici declarația lui Holland-Martin nu poate fi considerată ca un simplu punct de vedere personal. Fără îndoială că ea este dictată de orientarea generală agresivă a politicii acestui bloc militar. Asemenea declarații se fac în mod vădit pentru a încuraja pe partenerii minori ai S.U.A. și Angliei din blocul N.A.T.O., pentru a-i stimula și mai mult în pregătirile militare și sporirea cheltuielilor de război.

Aceste declarații ale personalităților militare din Occident urmăresc de asemenea să producă impresie asupra Uniunii Sovietice. În această privință trebuie să se spună foarte clar că ele nu își ating scopul.

Declarații de genul celei făcute recent de amiralul englez, arată încă o dată ce valoare au afirmațiile făcute uneori de reprezentanții oficiali ai occidentului că sunt pentru dezarmare, pentru însănătoșirea situației internaționale. Aceste declarații nu pot fi calificate altfel decât ca provocatoare (subliniere în textul original – nota P. Opriș).

Dar, domnule amiral, dacă vreți război, aflați că Uniunea Sovietică dispune de toate mijloacele necesare pentru a se apăra și pentru a-și apăra aliații, pentru a da o lovitură zdrobitoare, nimicitoare, agresorilor care vor dezlănțui războiul (subliniere în textul original – nota P. Opriș).

- *Răspunsurile amiralului S. G. Gorșkov la întrebările ziarului „Pravda”, în „Scînteia tineretului”, anul XVIII, seria II, nr. 3957, duminică, 4 februarie 1962, p. 4.*

ANEXA nr. 3

Raportul întocmit la 6 februarie 1962 de ministrul Forțelor Armate, generalul de armată Leontin Sălăjan, referitor la Consfătuirea miniștrilor Apărării ai statelor membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia (Praga, 30 ianuarie – 1 februarie 1962).

MINISTERUL FORȚELOR ARMATE ALE R.P.R.
Exemplarul nr. 1

STRICT SECRET

RAPORT

privitor la Consfătuirea miniștrilor apărării ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia

Consfătuirea s-a desfășurat între 30.01–01.02.62 în orașul PRAGA.

Au participat:

- Din partea C.F.A.U.:
- Comandantul Suprem al Forțelor Armate Unite, Mareșal al Uniunii Sovietice Greciko A.A.;
- Comandantul A.A.T. al URSS, Mareșal al Uniunii Sovietice Biriuzov S.S.;
- Șeful de stat major al Forțelor Armate Unite, general de Armată Antonov A.I.

- Din partea celorlalte țări participante la Tratatul de la VARȘOVIA (în afară de R.P. Albania), miniștrii apărării, șefii marelor state majore, comandanții A.A.T. și comandanții artileriei.

[Consemnare manu a generalului Leontin Sălăjan:] *Mai puțin Malinovschi, Zaharov, Varențov*

Ordinea de zi a consfătuirii a fost cea comunicată din timp și anume:

1. Cu privire la sistemul unic A.A.T. al țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA.

2. Realizarea planului de activități al statului major al C.F.A.U. privitor la pregătirea operativă și de luptă pe anul 1962.

3. Precizări în legătură cu tragerile de luptă ale unităților de rachete și a unităților de rachete antiaeriene a țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA, trageri ce se vor executa în URSS în 1962.

4. Cu privire la Spartachiada armatelor prietene.

*

În legătură cu sistemul unic al A.A.T. al țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, Mareșalul Uniunii Sovietice Biriuzov S.S. a prezentat un raport. În acest raport s-au arătat mai întâi succesele obținute în A.A.T. pe baza sistemului unic stabilit în 1957.

În partea următoare a raportului a arătat lipsurile sistemului unic existent. Astfel:

a) mai sunt în dotare armamente și tehnică de luptă cu performanțe care nu mai corespund întru totul cerințelor moderne: avioane de vânătoare MiG-15, MiG-17, radiolocatoare P-20, P-8, P-3 A, iar dotarea cu rachete A.A. este realizată numai în proporție de 25%.

S-a recomandat că este necesară dotarea cu avioane MiG-21 și radiolocatoare de mare bătaie, precum și completarea înzestrării cu rachete a.a. și mijloace de transmisie, în special radio.

Toate aceste recomandări corespund cu planul nostru de înzestrare de perspectivă.

b) nivelul pregătirii de luptă al trupelor A.A.T. de asemenea nu se ridică la nivelul cerințelor luptei moderne. Astfel, piloții de pe avioanele de vânătoare nu sunt suficient de antrenați în zborul la înălțimi mici și stratosferice, pe timp de noapte în condițiuni meteo grele etc.;

c) ca o lipsă foarte importantă a fost prezentată inexistența unui plan operativ unic. Această lipsă a fost scoasă în evidență pe baza concluziilor trase de raportor cu ocazia aplicațiilor din anii 1960 și 1961.

Raportorul a arătat că la aplicația care a avut loc în luna decembrie 1960 la București, inamicul a atacat ziua cu 120 de avioane din direcția sud-

vest; R.P.R., cu forțele de care dispunea, putea să le nimicească numai succesiv.

Dacă la respingerea acestui atac ar fi participat și R.P.B., precum și forțe ale Grupului de trupe sud (staționat în Ungaria – *nota P. Opriș*), atunci raportul de forțe s-ar fi îmbunătățit simțitor și ar fi dus la respingerea simultană a atacului inamicului.

Același lucru a rezultat și la aplicația din luna mai 1961, care s-a desfășurat pe aceeași direcție operativ-strategică, când pentru respingerea atacului de noapte al inamicului de către forțele R.P.B. ar fi fost necesară participarea forțelor R.P.R. și URSS; în acest fel, s-ar fi creat o superioritate categorică de forțe asupra inamicului.

În continuare, raportorul s-a referit și la alte aplicații unde era necesară cooperarea forțelor A.A.T. ale R.D.G., R.S.C., R.P.P. și URSS, cooperare care însă nu a existat.

Din aceste exemplificări a rezultat că respingerea unui atac aerian masiv al inamicului cu forțele A.A.T. ale unei singure țări este posibil să se realizeze numai succesiv, însă cu dezavantajul că lupta se continuă în interiorul teritoriului propriu.

În cazul când la respingerea unui asemenea atac participă și parte din forțele A.A.T. ale țărilor vecine, respingerea atacului se poate face simultan pe căile de acces îndepărtate și totodată se asigură și acoperirea propriului teritoriu. *Din cele expuse mai sus, rezultă necesitatea unei conduceri unice a tuturor forțelor A.A.T. a țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA.*

În acest scop urmează să ia ființă un comandament al trupelor apărării A.A.T. al țărilor participante și să fie numit un comandant unic.

Față de propunerile din scrisoarea Mareșalului Uniunii Sovietice Greciko, unde lipsea prevederea din acordul din 1957, *unde se prevedea că toate măsurile de bază ale apărării A.A.T. a țărilor participante vor fi prezentate pentru aprobare Comandantului Suprem al F.A.U. după ce, în prealabil, au fost puse de acord cu miniștrii apărării ai fiecărei țări participante, acest lucru a fost prevăzut în raportul Mareșalului Uniunii Sovietice BiriuzovS.S.*

*

După raportul Mareșalului Biriuzov au luat cuvântul toți miniștrii apărării, care și-au exprimat acordul asupra creierii (*sic!*) sistemului unic al A.A.T.

Din problemele pe care le-am ridicat, cele mai importante sunt:

a. Modul de rezolvare a problemelor de bază corespunde principiului *deja statornicit între statele noastre socialiste*; includerea forțelor și mijloacelor de apărare A.A. a țării noastre în sistemul unic nu încalcă

principiul național de conducere și nu scade răspunderea acesteia pentru apărarea antiaeriană a propriului teritoriu.

Am apreciat *justă precizarea*, făcută de raportor, că întocmirea planului unic operativ, planului de cooperare și stabilirea principalelor sarcini ale comandamentului A.A.T. a țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA *vor fi elaborate de către acesta cu comandanții A.A.T. ai fiecărei țări și vor fi aprobate de miniștrii apărării ai țărilor respective, după care urmează să fie supuse aprobării Comandantului Suprem al Forțelor Armate Unite.*

b. Am atras atenția că însăși în aplicarea sistemului unic de apărare antiaeriană *existenți sunt o serie de lipsuri care necesită să fie înlăturate.* Astfel: *neinformare la timp între vecini, nerecunoașterea aerodroamelor de cooperare și, îndeosebi, cu R[aioanele]. M[ilitare]. Odesa și Subcarpatică etc.*

c. Am apreciat că sistemul propus este viabil, corespunde pe deplin și are *perspectivă întrucât poate fi perfecționat pentru a fi ridicat la nivelul unei apărări antirachetă.*

d. Participarea fiecărei țări în cadrul acestui comandament, se va avea în vedere, probabil, în procesul de organizare pentru ca el să fie un organism viu și să corespundă sarcinilor *ce le are de îndeplinit.*

*

Din expunerile celorlalți miniștri, ne-au reținut atenția următoarele probleme:

a. Ministrul apărării R.P.U. a propus ca pentru rezolvarea problemelor legate de crearea comandamentului A.A.T. a țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA să se constituie o comisie *din care să facă parte reprezentanți ai M.St.M. și A.A.T. ale tuturor țărilor, președintele comisiei să fie propus reprezentantul URSS.*

A propus totodată *se studieze problema creerii (sic!) P[unctului de]. C[omandă]. principal, precum și a unor P[uncte de]. C[omandă]. pe direcții de operații.*

b. Ministrul R.P.P. a propus ca la întocmirea planului operativ unic să se țină seama de apărarea principalelor centre de pe teritoriul fiecărei țări.

c. Ministrul apărării al R.S.C. a propus ca, comandantul A.A.T. a țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA să fie Comandantul A.A.T. al URSS, iar locul Comandamentului să fie orașul MOSCOVA.

*

Expunerea de încheiere la primul punct al ordinei de zi a Mareșalului Uniunii Sovietice Greciko A.A.

Mareșalul Greciko a arătat că inamicii noștri probabili nu sunt în situația în care erau cu 1-2 ani în urmă. Dându-și seama *de tăria forțelor noastre, NATO caută să aducă în Europa noi forțe și să creeze, pe cât posibil, un echilibru în raportul de forțe; puțin probabil că vor reuși să facă acest lucru.*

În aplicațiile pe care le-am executat, noi am ținut seama întotdeauna *de forțele reale existente de o parte și de alta.*

De remarcat că în NATO *principalul purtător al încărcăturilor nucleare este aviația.* Noi trebuie să ținem seama de acest lucru, *să știm unde sunt aceste forțe și să vedem ce mijloace avem pentru lupta împotriva acestei aviații.* Dacă facem un studiu atent constatăm că sistemul nostru A.A.T. *nu corespunde pe deplin.*

Inamicul dispune de unități și mari unități de rachete.

În URSS *sunt create atât mijloace de cercetare, cât și de nimicire a rachetelor și, în prezent, problema distrugerii rachetelor balistice pe traiectorie este în mod practic rezolvată.* În cursul anului 1962 ne vor prezenta și un film documentar legat de această problemă.

Totuși, problema creierii (*sic!*) *mijloacelor necesare pentru lupta împotriva rachetelor inamicului este încă în faza de început și sunt foarte costisitoare.*

În continuare, Mareșalul Greciko a arătat de ce este necesară creierea (*sic!*) unui comandament unic A.A.T.

El a menționat că deși URSS a dispus în mod real de suficientă aviație de vânătoare și avioane de interceptare capabile să distrugă *inamicul* *marcat la aplicațiile ce au avut loc, celelalte țări nu au primit nici un ajutor întrucât mijloacele de care dispuneau nu au putut interveni din cauza lipsei unui plan general operativ al A.A.T.*

În ceea ce privește pregătirea operativă și de luptă, Mareșalul Greciko a subliniat că *pregătirea trupelor A.A.T. trebuie să fie foarte temeinică.* Metodele de luptă și nimicire a inamicului aerian *trebuie să fie la dispoziția tuturor țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA.*

Această sarcină de pregătire unitară, precum și de control poate fi *îndeplinită numai de un organ unic – Comandamentul trupelor A.A.T. al țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA.*

Mareșalul Greciko *a subliniat în mod deosebit că prin creierea (sic!) acestui comandament nu vor fi atinse cu nimic prerogativele naționale privind comanda trupelor proprii a A.A.T.*

Scopul creierii (*sic!*) acestui comandament nu este să ia dreptul de a comanda trupele A.A.T. ale fiecărei țări, ci să ajute ca problemele care stau în fața A.A.T. să fie rezolvate mai bine.

Pentru ca să nu existe nici o îndoială în această privință, Mareșalul Uniunii Sovietice Greciko A.A. a propus ca acest lucru să fie fixat și în hotărârea care face obiectul acestui proiect al ordinei de zi.

În același timp, a arătat că la război este greu de presupus că, comandantul A.A.T. a țărilor Tratatului de la VARȘOVIA *va dispune de timpul necesar ca înainte de luarea hotărârii să ceară în prealabil permisiunea a 3-4 țări; dacă ar proceda în acest mod, măsurile pe care le-ar lua ar fi tardive.* Mareșalul Greciko a spus:

„Apreciez că dv. aveți încredere în cel care va fi numit comandant al A.A.T. al țărilor Tratatului de la VARȘOVIA, care ar putea să ia anumite măsuri și hotărâri care, temporar, ar duce la slăbirea apărării A.A.T. a unor obiective secundare în interesul apărării temeinice a unor obiective de importanță deosebită.

Comandantul A.A.T. a țărilor Tratatului de la VARȘOVIA *cunoaște importanța obiectivelor de apărare și răspunde de urmările măsurilor și hotărârilor luate.*

Comandantul A.A.T. a țărilor participante la Tratatul de la VARȘOVIA *nu va avea dreptul să facă dislocări mari de forțe și mijloace care ar schimba structura A.A.T. decât cu acordul țărilor respective”.*

În ceea ce privește înzestrarea tehnică și omogenizarea acesteia, Mareșalul Greciko, *deși a apreciat că acest lucru este foarte necesar, realizarea acestei omogenizări și asigurarea cu tehnică de luptă va întâmpina mari greutăți întrucât industria este foarte încărcată și nu ne va putea satisface cererile în măsura în care este necesar.*

Totuși, între sarcinile ce vor reveni comandamentului A.A.T. al țărilor Tratatului de la VARȘOVIA *se va prevedea asemenea obligații, ca el să se ocupe într-o măsură oarecare de problema omogenizării și înzestrării cu tehnică de luptă.*

Mareșalul Greciko a răspuns apoi la unele întrebări și probleme ridicate de miniștrii apărării în cadrul discuțiilor.

El a precizat *că în statul major al comandamentului A.A.T. al țărilor Tratatului de la VARȘOVIA vor fi reprezentanți ai tuturor țărilor participante la tratat.*

De asemenea, în punctele de comandă ale A.A.T. a fiecărei țări *vor trebui să existe reprezentanți ai acelor țări cu care se întrevăde o cooperare mai strânsă.* De exemplu, în P.C. al A.A.T. al țării noastre vor fi reprezentanți ai R.P.B., R.P.U. și URSS, și invers.

Mareșalul Greciko a mai precizat că în afară de P.C. central din Moscova *vor fi necesare și P.C. suplimentare pe anumite direcții, numărul și locul lor de dispunere se va stabili după întocmirea planului operativ unic.*

În legătură cu această problemă, s-a luat o hotărâre prin care s-a aprobat statutul de principiu al acestui sistem, precum și al *comandantului apărării A.A.T. a țărilor* Tratatului de la VARȘOVIA.

De asemenea, a fost *însărcinat statul major al C.F.A.U.* să elaboreze și să pună de acord cu miniștrii apărării proiectele *de statut ale sistemului unic și a comandantului A.A.T. a țărilor* Tratatului de la VARȘOVIA. Aceste documente, *din însărcinarea consfătuirii, vor fi prezentate spre examinare și aprobare Comitetului Politic Consultativ de către Mareșalul Uniunii Sovietice GrecikoA.A.*

În forma inițială, hotărârea prevedea că statutul comandantului A.A.T. al țărilor Tratatului de la VARȘOVIA a fost deja *aprobat de consfătuire*. Am arătat că acest statut *nu poate fi socotit decât un proiect de [hotărâre de] principiu deoarece el urmează să fie aprobat de Comitetul Politic Consultativ al țărilor Tratatului de la VARȘOVIA*. Această *propunere* a fost însoțită de consfătuire și proiectul inițial modificat ca atare.

II.

La punctul doi al ordinei de zi, Generalul de armată Antonov a dat unele indicații referitoare la convocarea din luna mai a.c. a cadrelor de conducere (până la comandant de divizie, inclusiv) ce va avea loc la LVOV.

La această convocare *se vor prezenta exponate realizate după documentația proprie fiecărei țări, privind îmbunătățirea înzestrării cu tehnică de luptă, precum și a bazei materiale de învățământ a pregătirii de luptă*.

De asemenea, se va prezenta organizarea punctelor de comandă, aplicații demonstrative *cu regimentul mecanizat, dispozitivul unei brigăzi de rachete* etc.

S-au dat totodată indicații referitor la aplicația cu trupe, pe care M.F.A. al R.P.R. *trebuie să o pregătească și desfășoare cu participarea: din partea R.P.R. a unui comandament de armată și o divizie mecanizată, unități de aviație, pontonieri și pionieri; a unei mari unități motorizate, o divizie de artilerie, unități de desant aerian din partea URSS și un comandament de divizie, unități de divizie și un regiment mecanizat din partea R.P.B., precum și parte din flotele maritime ale acestor țări*.

S-a prezentat de către Generalul de armată Antonov o variantă a concepției acestei aplicații, în care se prevedea ca R.P.B. *să desanteze în raionul Capul MIDIA un comandament de divizie, unități de divizie și un regiment motorizat*. La lichidarea acestui cap de pod urma să participe o

divizie motomecaizată sovietică, trecând DUNĂREA pe la ISACCEA, o divizie mecanizată din partea R.P.R., care să treacă DUNĂREA prin raionul HÂRȘOVA, precum și unități de desant aerian sovietice.

În discuțiile avute *cu Mareșalul Uniunii Sovietice Greciko A.A. și General de armată Antonov A.I.*, am arătat că raionul *aplicației, în varianta prezentată, este foarte redus și nu ar permite desfășurarea forțelor prevăzute cu cele mai corespunzătoare învățăminte*. Am propus și au fost de acord să studiem o altă variantă de desfășurare a acestei aplicații. S-a recomandat ca la sfârșitul unor astfel de aplicații comune să aibă loc parăzi militare și mitinguri.

La acest punct al ordinei de zi, Mareșalul Uniunii Sovietice Greciko A.A. a subliniat că este necesar să se pună un accent deosebit pe executarea aplicațiilor de divizie, deoarece la acest eșalon se poate realiza cooperarea tuturor armelor, inclusiv cu arma rachetă.

III.

În legătură cu tragerile de luptă cu rachetele operativ-tactice și A.A. s-a precizat perioada când vom executa trageri în poligoanele din URSS, personalul și tehnica de luptă care vor *efectua deplasarea, precum și consumul de rachete* pentru fiecare tip. Aceste activități se încadrează în planurile *întocmite de M.F.A. pentru anul 1962*.

S-a indicat să studiem posibilitatea organizării unor asemenea poligoane care să *permită executarea în viitor a acestor trageri în țară*.

Au fost *invitați miniștrii apărării să participe la tragerile reale cu rachetele (sic!)*, ce vor avea loc în poligoanele din URSS în anul 1962.

IV.

În planul de activități comune pentru anul 1962 s-a prevăzut desfășurarea Spartachiadei de vară a armatelor țărilor prietene.

Spartachiada va avea loc în luna septembrie a.c. în R.S.C. Cu această ocazie, comitetul sportiv și reprezentantul țării gazdă a dat *unele indicații de principiu, urmând ca detaliile să fie precizate în ședințele de lucru ale comitetului de organizare a spartachiadei*.

S-a insistat atât de Mareșalul Uniunii Sovietice Greciko A.A., cât și de ministrul Apărării al R.S.C., General de armată [Bohumir] Lomsky, ca la această *spartachiadă să participe și miniștrii apărării [ai] statelor participante la Tratatul de la VARȘOVIA*.

În afară de ordinea de zi a consfătuirii, am avut o convorbire cu Mareșalul Greciko referitoare la precizarea unor probleme de ordin tehnic, livrări de tehnică de luptă, documentație de fabricație, asigurarea cu piese de schimb etc.

Cu această ocazie, Mareșalul Greciko A.A. ne-a informat că dânsul intenționează să propună Guvernului URSS să fie de acord să predea țărilor Tratatului de la VARȘOVIA *capul atomic pentru rachetele care sunt în înzestrarea acestora*.

În cazul când guvernul URSS va fi de acord, urmează ca noi să fim în măsură să primim aceste încărcături începând cu anul 1963.

Problema va fi studiată de M.F.A. și vom face propuneri pe măsura primirii unor date mai concrete.

Până la soluționarea acestei probleme și creerea (*sic!*) condițiilor necesare *pentru primirea încărcăturilor nucleare*, mi s-a prezentat o schemă de principiu cu modul cum se întrevade primirea acestor încărcături din depozitele URSS.

*

Ministrul Apărării a R.P.U. a cerut să avem o convorbire cu dânsul.

La această convorbire ne-a propus ca să le permitem executarea tragerilor de luptă cu bateriile [de tunuri] A.A. [cal.] 100 mm în poligonul nostru, întrucât din lipsa acestui poligon ei execută tragerile în URSS.

În vederea executării aplicației *comune de comandament și stat major din aprilie a.c., ce va avea loc pe teritoriul R.P.U., săaibă loc o întâlnire a șefilor marilor state majore*.

Întrucât în rezolvarea problemelor de A.A.T. întâmpină multe greutăți ca urmare a lipsei de experiență și apreciind că ar putea primi mai mult ajutor din partea R.P.R., a propus ca între Comandamentul *Apărării A.A.T. al R.P.R. și R.P.U. să existe un contact mai strâns, concretizat prin întâlniri* între comandanții A.A.T. și statele lor majore.

De asemenea, *ne-a mai cerut să fim de acord ca 2-3 specialiști de tancuri să vină la noi în țară pentru a se documenta în problemele de bază materială a pregătirii tanchiștilor*. Totodată, a invitat în R.P.U. o grupă de 2-3 ingineri pentru schimb de experiență, referitor la producția transportorului blindat B.T.R.-60 P.

Principial am fost de acord cu întâlnirile solicitate pentru ajutor și schimb de experiență, iar în ceea ce privește executarea tragerilor cu materialul de 100 mm A.A. în poligonul nostru, am arătat că vom studia această problemă și le vom răspunde ulterior; după un studiu amănunțit, voi prezenta propuneri în legătură cu problema ridicată.

1. Mareșalul Uniunii Sovietice Greciko A.A., cu ocazia mesei comune de încheiere a lucrărilor consfăturii, a precizat că URSS *dispun nu numai de cantitatea necesară de încărcătură nucleară pentru lovirea tuturor obiectivelor principale ale inamicului, dar că dispune de două complete de asemenea încărcături pentru fiecare obiectiv.*

De asemenea, a arătat că URSS a experimentat încărcătura de 50 milioane de tone [TNT] și că dispun de încărcături de 100 milioane de tone.

2. La masa comună dată, Tov. Novotný A., pe lângă salutul trimis conducerii noastre de partid și de stat și, personal, Tov. Gheorghiu-Dej, a arătat ca nejuste prevederile unor statute existente în R.S.C., potrivit cărora ar trebui să acorde gradul de general la 40 de lucrători din miliție și, în general, din M.A.I., precum și pensii pentru lucrătorii din miliție și M.A.I. egale și, uneori, mai mari decât a personalului militar din forțele armate.

Cu aceeași ocazie, a relatat că o rudă de a sa trebuie să participe la o serie de ședințe (U.T.M., sindicat, A.V.S.A.P., cruce roșie etc.) și ar trebui găsite forme de reducerea numărului de ședințe (organizații).

Am arătat cum a procedat conducerea noastră de partid în legătură cu reorganizarea A.V.S.A.P.

3. Cu diferite prilejuri, tovarăși care ne-au vizitat țara (Tov. Novotný, Mareșalul Uniunii Sovietice Biriuzov, Generalul colonel Spichalschi) au apreciat succesele noastre.

4. Mareșalul Uniunii Sovietice Biriuzov, interesându-se de modul cum s-a simțit corispondentul său, General locot. Ioniță Ion, în concediul petrecut în URSS, a lăsat să se înțeleagă că i-ar face plăcere să-și poată petrece concediul de odihnă la noi în țară în luna iulie.

5. Mareșalul Uniunii Sovietice Biriuzov ne-a indicat să luăm avioane de tipul MiG-21 P (interceptoare), precizând că ele deja se produc.

6. Mareșalul Uniunii Sovietice Greciko A.A. a arătat că este necesar ca Comitetul Politic Consultativ să rezolve problema poziției R.P. Albania față de Tratatul de la Varșovia.

7. Mi s-a prezentat noul reprezentant al C.F.A.U. în R.P.R., Generalul-locot[enent]. Marcenco, care urmează să sosească la noi în cursul luni (sic!) februarie a.c.

MINISTRUL FORȚELOR ARMATE ALE R.P.R.
General de armată
(ss.) Leontin Sălăjan
[Consemnare manu, pe verso:] Nr. 126/06.02.62

- Arhivele Naționale Istorice Centrale, *fond C.C. al P.C.R. – Secția Administrativ-Politică*, dosar nr. 2/1962, ff. 1-13.

***THE SOVIET NUCLEAR MISSILES AND THE THREATS OF
SOVIET ADMIRAL SERGEY GORSHKOV AGAINST TURKEY
(JANUARY-FEBRUARY 1962)***

-abstract-

Key Words: communism, Gorshkov, missiles, nuclear, Romania, the Soviet Union, Turkey.

In recent years, historical research in the Romanian archives has revealed several new aspects regarding the potential endowment of the Romanian Army with Soviet nuclear missiles and the Cuban crisis in the fall of 1962. Thus, the Romanian Minister of Armed Forces said in his report of 6 February 1962 that Marshal Andrey Grechko envisaged the warheads of nuclear missiles which were requested in 1961 by Romanian authorities would reach Romania beginning in 1963.

From another documents found in Bucharest it is possible to see that the proposal to move the Soviet nuclear warheads to Romania in the beginning of 1963 wasn't mentioned at all by Nikita Khrushchev in Moscow on 23 October 1962. Moreover, the Soviet authorities were dissatisfied by the intervention possibilities of the U.S. Army in the Black Sea region with the missiles fitted with nuclear charges installed in Turkey.